

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

GRZDYL

O J C Z Y S T Y – D O D A J
D O U L U B I O N Y C H

Grzdyl to żartobliwe, może nieco lekceważące określenie dziecka albo – uwaga – bardzo niegrzeczne, obraźliwe, w niektórych słownikach traktowane wręcz jako wulgarne, określenie człowieka dorosłego. W polszczyźnie potocznej wyraz ten funkcjonuje także w znaczeniu ‘łyk, łycek’. Skąd GRZDYL w polszczyźnie i skąd taka rozpiętość znaczeń i konotacji? GRDYKA – czyli pomum Adami, jak o niej S. B. Linde pisał w swoim słowniku – występuje do dziś w gwarach także w postaci GRDYK lub GRZDYKA w zn. ‘wypukłość krtaniowa; krtań; gardło’. W dawnej polszczyźnie i w gwarach GRZDYKAĆ lub GRDYKAĆ to ‘łykać głośno’ [SJP Dor] lub ‘pić wódkę’ [SGP] – stąd też gwar. GRDYK lub GRDYŁ to ‘pijak’ [SGP], pot. GRZDYŁ to ‘łyk’, a GRDYKAĆ lub GRDĘKAĆ to ‘zrzędzić’ [SGP] (bo kto po pijaku nie zrzędzi?). Można też znaleźć GRZDYLOWI innych krewnych: w gwarach funkcjonuje określenie GRZDULA ‘guz; bolący guz’ [SGP] (od tego GRZDULA [SGP] i GRDUŁA [SJP L] ‘rodzaj gruszek o pękatym kształcie’), będące przekształceniem słowa GULA ‘guz, kulista narośl na ciele’ – stąd też GRZDULNAĆ ‘uderzyć tak, że guz wyskoczy’ [SGP] i GRZDĘCZYĆ lub GRDĘCZYĆ ‘dokuczać, męczyć, dręczyć’ [SGP]. Nasz mały GRZDYŁ może być zatem małym pijusem (bo tak się opija matczynym mlekiem) lub po prostu małym bąblem (gula > grzdula > grzdul / grzdyl).